

Kategoria: Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego

Opublikowano: czwartek, 10, lipiec 2025 16:30

Piotr Majoch

Odslony: 446

Ministerstwo Edukacji Narodowej przekazało 9 lipca br. do konsultacji publicznych projekt zmiany ustawy Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw, m.in. Karty Nauczyciela czy ustawy o systemie oświaty. Tematyka projektu nie zaskoczyła, gdyż już w udostępnionym przed paroma miesiącami wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów poinformowano o działaniach mających na celu pełniejsze uregulowanie kwestii praw uczniów. Wśród założeń projektu znalazły się również sprawy tworzące nowe kompetencje po stronie jednostek samorządu terytorialnego, jako organów prowadzących szkoły i placówki oświatowe.

Systemowa ochrona praw ucznia także w Polsce lokalnej

Ustawodawca proponuje utworzenie systemu organów chroniących prawa ucznia. Na jego czele ma stanąć Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, którego zadania na niższym szczeblu będą uzupełniać rzecznicy wojewódzcy, a także - powoływani fakultatywnie - rzecznicy powiatowi i gminni. Ostatnim ogniwem tego systemu mają stać się powoływani obligatoryjnie spośród nauczycieli rzecznicy szkolni.

Prawo do powoływania powiatowych rzeczników praw uczniowskich ma wynikać z art. 42o ust. 3 Prawa oświatowego. Przepis znajdzie się w tworzonym nowym rozdziale tego aktu, tj. Rozdziale 2a pt. "Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich", w obrębie którego uregulowana ma zostać znaczna część założeń wprowadzanych w życie. Pozostając jednak przy sprawie samorządowych rzeczników praw uczniowskich, należy podkreślić, że nie jest to całkowita nowość w oświatowej praktyce. Takie stanowiska już funkcjonują, choć na bardzo ograniczoną skalę, głównie w dużych miastach (m.in. w Krakowie czy Poznaniu). Zmiany w przepisach mają doprowadzić do zwiększenia tej skali, jednak utworzenie lub nieutworzenie stanowiska rzecznika praw uczniów, będzie rozwiązaniem wyłącznie fakultatywnym. W przypadku powiatów, rzecznik miałby być powoływany uchwałą rady powiatu, zaś w jednostkach niższego szczebla - analogicznie - uchwałą rady gminy/miasta. Rzeczników powiatowych powoływać i odwoływać będą zarządy powiatów, natomiast gminnych - wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast. Możliwe będzie także zawarcie porozumienia pomiędzy gminami a powiatami, w wyniku czego stanowisko rzecznika praw uczniów będzie stanowiskiem wspólnym dla tych jednostek.

Nowe zadania, wyzwania i funkcje

Sam rzecznik praw uczniowskich będzie zobowiązany do wykonywania zadań przedstawionych w art. 42o ust. 6 (który dotyczy rzeczników gminnych) i ust. 7 (odnoszącym się do rzeczników powiatowych). Projektodawca umieścił wśród nich monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach prowadzonych przez daną jednostkę, na prowadzenie których jednostka wydała zezwolenie lub które wpisała do ewidencji placówek niepublicznych. Ponadto, rzecznik miałby koordynować działania na rzecz zwiększania poziomu przestrzegania praw ucznia, upowszechniać wiedzę na ich temat, współpracować z członkami społeczności szkolnych (jest to również nowe pojęcie, oznaczające zbiorczo nauczycieli, rodziców i uczniów) w zwiększaniu świadomości tych praw, a także przyjmować i rozpatrywać skargi. Sprawozdanie z działalności, rzecznik miałby składać na ręce rzecznika wojewódzkiego, a także wójta bądź zarządu powiatu, podając je również do publicznej wiadomości.

Dodatkowymi, fakultatywnymi kompetencjami gminnych i powiatowych rzeczników, będzie prowadzenie mediacji, przedstawianie wniosków i opinii w sprawach podejmowanych przez rzeczników na szczeblach wojewódzkim i krajowym, a także zwracanie się do nich z wnioskiem o zbadanie danej sprawy, opiniowanie projektów aktów prawnych, a wreszcie organizowanie i prowadzenie działalności

Kategoria: Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego

Opublikowano: czwartek, 10, lipiec 2025 16:30

Piotr Majoch

Odśrody: 446

---

analityczno-badawczej i dyżurów umożliwiających uzyskanie informacji dotyczących praw ucznia i indywidualnej pomocy.

Rzecznik w każdej szkole ma wartość... i cenę

Fakultatywność utworzenia stanowiska gminnego czy powiatowego rzecznika jest ważna o tyle, że do tej pory projektodawca nie przedstawił żadnych prognoz dotyczących kosztów nakładów na te funkcje i nie przewidział udzielenia samorządom z tego tytułu żadnych dodatkowych pieniędzy. Obok tego nadobowiązkowego stanowiska, powołani mają jednak zostać również rzecznicy szkolni - a w tym przypadku, utworzenie tego typu funkcji będzie już obligatoryjne... Wynagrodzenie szkolnego rzecznika praw uczniowskich powoływanego spośród nauczycieli ma wynosić nie więcej niż 300 zł miesięcznie brutto i nie będzie wchodzić w zakres średniego nauczycielskiego wynagrodzenia. Szacuje się, że wraz z pochodnymi, generowałyby miesięczny koszt w wysokości 361,44 zł. Kto poniesie ten koszt? Z uzasadnienia projektu wynika, że wynagrodzenie pochodzące ze szczebla centralnego zostanie przyznane tylko wtedy, gdy zostaną na to przewidziane środki finansowe, zaś w tej chwili projektodawca chce ograniczyć wydatki budżetu państwa...

Opiniowanie znacznie szerszego projektu trwa, a uwagi będą zbierane w okresie 30 dni. Związek Powiatów Polskich przygotowuje ankietę, w której jego członkowie będą mogli zgłosić swoje zastrzeżenia. Z pełną treścią projektu możecie Państwo zapoznać się na stronie Rządowego Centrum Legislacji: legislacja.rcl.gov.pl

Źródło: RCL